वेद्यन्तस्योपरि वेदिमध्ये पादौ निधायोपविशतीत्यर्थः । अत एवोक्तम् (११. २. ७. ३३.)

अथ हैषैव तुला यद्दक्षिणो वेद्यन्तः स यत्साधु करोति तदन्तर्वेद्यथ यदसाधु तद्बहिर्वेदि तस्माद्दक्षिणं वेद्यन्तमधिस्पृश्येवासीतेति · वेदिप्रान्तस्योपरि पादौ बहिरासनम् · एवमुपविष्टः सन्यत्किंचित्साधु शोभनं कर्म द्रव्यत्यागादिकं करोति तदन्तर्वेदि करोति · अथ यदसाधु अशोभनमधोवायुसमुत्सर्गादि तद्बहिर्वेदि करोति ।

अध्वर्युः कर्मसु वेदयोगात् ॥ २९ ॥ यजुर्वेदविहितेषु कर्मसु कर्त्रन्तरस्यावचने अध्वर्युः कर्ता स्यात् । कुतः वेदयोगात् वेदेन योगो वेदयोगः तस्मात् अध्वर्योर्वेदेन सम्बन्धात् अध्वर्युणा हि वेदो युज्यते समाख्यायते अध्वर्युवेद इति · यद्येतद्विहितेषु कर्मस्वध्वर्युः कर्ता भवति तदेवेदमुपपद्यते नान्यथा ।

वचनविरोधाभ्यामन्यः ॥ ३० ॥ वचनाद्विरोधाच्चाध्वर्योरन्योऽपि यजुर्वेदविहितस्य कर्मणः कर्ता भवति । वचनात्तावत् मन्थिनं प्रतिप्रस्थातेति (४. २. १. १३.) तदेको दृषदुपले समाहन्तीति (१. १. ४. १३.) अधिश्रयत्यसावाज्यमिति (१. २. २. ४.) अग्नीदिन्द्रमेकादशकपालं निर्वपति (१. १. १५.) नेष्टा तोत इत्येनां वाचयति (७. ६. २५.) तस्योन्नेताश्रावयति (४. ४. ३. ८.) यजमानो वसोर्धारां जुहोति (१८. ५. १.) ब्रह्मा प्रायश्चित्तानि जुहुयादनादिष्टानीति (२५. १४. ३५.) । विरोधाच्च · पेषणोपधानयोर्युगपद्विरोधात् यथा कपालोपधाने अग्नीत् तथा घर्मे रौहिणयोर्निर्वपनाद्यासादनान्तं प्रतिप्रस्थातुः वसाहोमः[1] ध्रुवग्रहस्य होतृचमसेऽवनयनम् चयने सौत्रयोजनं च ।

हविष्पात्रस्वाम्यृत्विजां पूर्व-पूर्वमन्तरम् ॥ ३१ ॥ हविर्व्रीहियवादि[2] पात्राणि स्फ्यादीनि स्वामी कर्मफलभोक्ता यजमानः पत्नी वा ऋत्विजो ब्रह्माद्याः एतेषामेकत्र समावेशे[3] सति पूर्व-पूर्वम् अस्मिन्सूत्रे प्रथमं-प्रथममुपदिष्टम् अन्तरमग्निसंनिकृष्टं भवति अर्थात् पश्चात्पश्चादुपदिष्टं तदपेक्षया बहिर्भवति । पात्रहविरादीनामितस्ततो नयने ऋत्विग्यजमानानां चेतस्ततो गमनागमने कर्मार्थमुपवेशने सर्वत्रायमन्तर्बहिर्भावो ज्ञेयः ।

---

१) °होमं २. २) ? °वाल्पादि २. वाद्याल्पादि २. ३) ? ससामवेशे २.